

ISSN 2414-05-62 (Print)
ISSN 2617-2224 (Online)
DOI: 10.32689/2617-2224-2018-15-5

ВСЕУКРАЇНСЬКА АСАМБЛЕЯ ДОКТОРІВ
НАУК З ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ПУБЛІЧНЕ УРЯДУВАННЯ PUBLIC MANAGEMENT

№ 5 (15) – вересень 2018

*Збірник підготовлений у науковому партнерстві
з Українською Технологічною Академією*

Українська
Технологічна Академія

IIAS
International Institute
of Administrative Sciences

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2018

Редакція

Головний редактор
Романенко Євген Олександрович,
доктор наук з державного управління,
професор, академік Української Технологічної
Академії, Міжнародної Кадрової Академії
та Академії наук публічного управління,
заслужений юрист України

Заступник головного редактора
Чаплай Ірина Віталіївна,
кандидат наук з державного управління

Випусковий редактор *А. А. Тютюнник*
Комп'ютерне макетування *А. П. Нечипорук*

Публічне урядування
Свідоцтво KB 21596-11496 P

Видається з листопада 2015 року
Періодичність: 1 раз на квартал + 1 на рік
Друкується за рішенням Вченої ради
Міжрегіональної Академії управління персоналом
(Протокол № 9 від 26.09.2018)

Видання є таким, що реферується в міжнародних
наукометричних базах Index Copernicus,
РИНЦ та КіберЛенінка, у вітчизняній
реферативній базі даних “Україніка наукова”
та українському реферативному журналі
“Джерело”.

Збірник внесено до Переліку наукових фахових
видань з державного управління
(Наказ Міністерства освіти і науки України
від 10.05.2017 № 693).

Відповідальність за зміст, достовірність фактів,
цитат, цифр несуть автори матеріалів. Редакція
залишає за собою право на незначне редагування
і скорочення (зі збереженням авторського стилю та
головних висновків). Редакція не завжди поділяє
думки авторів та не несе відповідальності за надану
ними інформацію. Матеріали подано
в авторській редакції.

Передрук — тільки з дозволу редакції.

Адреса редакційної колегії: Андріївський узвіз,
буд. 11, оф. 68, м. Київ, Україна, 04070
E-mail: Assembly2015@ukr.net
www.vadnd.org.ua

Адреса видавництва:
ДП “Видавничий дім “Персонал”
просп. Червонозоряний, 119, літ. XX,
Київ, Україна, 03039

Editorial

Editorial in Chief
Yevgen Oleksandrovych Romanenko,
Doctor of sciences in Public Administration, Professor,
Academician of the Ukrainian Technological Academy,
International Personnel Academy and Academy
of Sciences of Public Administration,
Honored Lawyer of Ukraine

Deputy Editor
Iryna Vitaliivna Chaplay,
PhD in Public Administration

Managing Editor *A. A. Tutyunnik*
Computer modeling *A. P. Hychporuk*

Public management
Certificate KB 21596-11496 P

Published from november 2015
Pereodisity: 4 times on a year + one
Published by the decision of Academic council of
Interregional Academy of Personnel Management
(Protocol № 9 from 26.09.2018)

The edition is such that is reviewed in the interna-
tional scientometric bases Index Copernicus, РИНЦ,
КіберЛенінка and in the domestic abstract database
“Україніка наукова” and ukrainian abstract journal
“Джерело” (Series 3. Social and Human
Sciences. Arts).

The collection included in the list of scientific
professional edition from Public Administration
(Ministry of Education and Science of Ukraine
from 10.05.2017 № 693)

The authors are responsible for the content,
accuracy of the facts, quotes, numbers. The editors
reserves the right for a little change and reduction
(with preservation of the author's style and main
conclusions). Editors can not share the world
views of the authors and are not responsible for the
information provided. Materials filed
in the author's edition.

Reprinting — with the editorial's permission strictly.

Address of the editorial board: 11, Andriyivskyy
Descent, office 68, Kyiv, Ukraine, 04070
E-mail: Assembly2015@ukr.net
www.vadnd.org.ua

Address of the editorial:
ДП “Видавничий дім “Персонал”
ave. Chervonozyornyj, 119 lit. XX,
Kyiv, Ukraine, 03039

Українська
Технологічна Академія

IIAS
International Institute
of Administrative Sciences

NISPAcee
THE NETWORK OF INSTITUTES AND
SCHOOLS OF PUBLIC ADMINISTRATION
IN CENTRAL AND EASTERN EUROPE

ЗМІСТ

Акімова Л. М. Інституції державного регулювання протидії корупції у системі забезпечення економічної безпеки України.....	15	служби та приватних виконавців: міжнародний досвід.....	112
Бельська Т. В., Інкін М. В. Проблеми становлення асиметричних об'єднаних територіальних громад: комунікативний аспект	30	Кухарчук П. М., Коврігіна Л. М., Калінін В. О. Особливості запровадження інклюзивної освіти в Україні	123
Близнюк А. С. Особливості інституційного забезпечення механізмів державного регулювання розвитку рекреаційної сфери.....	42	Майсара Алкун Типологія моделей державної політики із забезпечення громадянського потенціалу взаємовідносин органів влади та суспільства	140
Брендас А. І. Перспективи запровадження децентралізованого контролю в державній митній справі України	53	Марусіна О. С. Глобальні аспекти розвитку вищої освіти у сучасному світі як головні детермінанти радикальної зміни державного управління цією сферою	149
Вавренюк С. А. Внутрішні ризики сучасного стану вищої освіти в Україні.....	66	Мусієнко А. В. Наукове обґрунтування стану та проблем розвитку міжнародних інституціональних засад з питань розробки механізмів державного управління трансплантологією	163
Дегтяр О. А., Плотницька С. І. Інструменти підвищення результативності та ефективності взаємодії бізнес-структур і органів публічного управління в процесі соціально-економічного розвитку..	77	Напльоков Ю. В. Модель делегування керівництва між державною владою та громадянським суспільством.....	173
Залізнюк В. П. Дослідження продовольчої безпеки країни в умовах кризи	89	Непомнящий О. М., Барзилович Д. В., Медведчук О. В. Ризик-менеджмент як інструментарій державного регулювання оцінки ризиків при будівництві та експлуатації споруд.....	195
Іваненко О. В. Дисфункції бюрократичного управління: окремі питання	98	Поплавський А. А. Сучасний потенціал державного регулювання діяльності	
Кулава М. К. Державне управління взаємодією органів державної виконавчої			

боротьби з корупцією та організованою злочинністю	210	механізму здійснення промислової політики в Україні	265
Романенко Є. О. Крок назустріч НАТО	220	Хомайко К. О. Пріоритетні напрями та практики покращення співробітництва органів публічної влади з міжнародними організаціями	275
Дегтяр А. О., Серьогіна-Берестовська О. В. Теоретичні аспекти управління розвитком соціальної інфраструктури регіону	233	Яровой Т. С. Лобізм: визначення поняття в рамках теоретико-дискусійного поля та нормотворчого процесу	286
Сурай І. Г. Публічне управління: науково-сутнісний дискурс	244	Пархоменко-Куцевіл О. І. Принцип децентралізації як основа формування якісного кадрового потенціалу системи публічного управління	296
Терент'єва А. В. Системний аналіз як метод ухвалення рішень	255		
Філоненко С. В. Напрями удосконалення інституційно-економічного			

УДК: 351.87:35.084.64 (477)

Кулава Марія Костянтинівна,
здобувач кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом, викладач кафедри права Придніпурської філії Приватного акціонерного товариства “Вищий навчальний заклад “Міжрегіональна Академія управління персоналом”, 68600, м. Ізмаїл, вул. Клушина, 3-а, тел.: 048-41-7-79-02, e-mail: mkulava80@ukr.net

ORCID: 0000-0001-8081-0211

Кулава Мария Константиновна,
соискатель кафедры публичного администрирования Межрегиональной Академии управления персоналом, преподаватель кафедры права Межрегиональной Академии управления персоналом, 68600, г. Измаил, ул. Клущина, 3-а, тел.: 048-41-7-79-02, e-mail: mkulava80@ukr.net

ORCID: 0000-0001-8081-0211

Kulava Mariia Konstantinovna,

a student of the Department of Public Administration of the Interregional Academy of Personnel Management, lecturer of the Department of Law of the Danube Branch of the Private Joint-Stock Company “Higher Educational Institution” Interregional Academy of Personnel Management”, 68600, Izmail, Str. Klushyna, 3-a, tel.: 048-41-7-79-02, e-mail: mkulava80@ukr.net

ORCID: 0000-0001-8081-0211

DOI: 10.32689/2617-2224-2018-15-5-112-122

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ВЗАЄМОДІЄЮ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ ТА ПРИВАТНИХ ВИКОНАВЦІВ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Анотація. Ґрунтуючись на існуючих доробках науковців у галузі права та державного управління визначено, що процес державного управління являє собою взаємодію органів державної виконавчої служби та приватних виконавців. Представлено класифікацію системи примусового виконання рішень залежно від кількості інституцій, які здійснюють функції примусового виконання. Проаналізовано особливості функціонування та державного управління примусовим виконанням в окремих державах. Визначено особливості та позитивні аспекти функціонування централізованої (державної),

децентралізованої, змішаної (комбінованої) систем примусового виконання рішень.

Особливу увагу приділено країнам, в яких функціонує змішана (комбінована) система примусового виконання (Франція, Грузія, США) та яку запроваджено в Україні. Визначено ті позитивні аспекти, які доцільно було б запровадити у національну модель примусового виконання рішень.

Висловлено думку про доцільність спрямування державного управління примусовим виконанням саме на стимулювання учасників провадження до добровільного виконання або застосування інституту медіації, запровадження квотового принципу залучення виконавців; вільного доступу виконавців до всіх електронних реєстрів України, можливості ведення діловодства у сфері примусового виконання в електронній формі; приєднання до системи органів примусового виконання рішень таких інституцій, як: фіскальні органи, правоохоронні органи, банки.

Зауважується, що єдиною метою всіх запропонованих перетворень має бути захист і відновлення порушених прав фізичних і юридичних осіб. Доведено, що впровадження змішаної системи примусового виконання має покращити ситуацію з виконанням рішень суду та рішень інших органів (посадових осіб).

Ключові слова: міжнародний досвід, державне управління, примусове виконання, змішана система.

ГОСУДАРСТВЕННОЕ УПРАВЛЕНИЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕМ ОРГАНОВ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ СЛУЖБЫ И ЧАСТНЫХ ИСПОЛНИТЕЛЕЙ: МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ

Аннотация. Основываясь на существующих наработках ученых в области права и государственного управления, определено, что процесс государственного управления представляет собой взаимодействие органов государственной исполнительной службы и частных исполнителей. Представлена классификация системы принудительного исполнения решений в зависимости от количества институций, осуществляющих функции принудительного исполнения. Проанализированы особенности функционирования и государственного управления принудительным исполнением в отдельных государствах. Определены особенности и положительные аспекты функционирования централизованной (государственной), децентрализованной, смешанной (комбинированной) систем принудительного исполнения решений.

Особое внимание уделено странам, в которых функционирует смешанная (комбинированная) система принудительного исполнения (Франция, Грузия, США) и которая введена в Украине. Определены те положительные аспекты, которые целесообразно было бы ввести в национальную модель принудительного исполнения решений.

Высказана точка зрения о целесообразности направления государственного управления принудительным исполнением именно на стимулирование участников производства к добровольному исполнению или применению

института медиации, введению квотового принципа привлечения исполнителей; свободного доступа исполнителей ко всем электронным реестрам Украины, возможности ведения делопроизводства в сфере принудительного исполнения в электронной форме; вовлечения в систему органов принудительного исполнения решений таких институтов, как: фискальные органы, правоохранительные органы, банки.

Отмечается, что целью всех предлагаемых преобразований должна стать защита и восстановление нарушенных прав физических и юридических лиц. Доказано, что внедрение смешанной системы принудительного исполнения должно улучшить ситуацию с исполнением решений судов и решений других органов (должностных лиц).

Ключевые слова: международный опыт, государственное управление, принудительное исполнение, смешанная система.

STATE-LEVEL MANAGEMENT OF INTERACTION OF BODIES OF STATE EXECUTIVE SERVICE AND PRIVATE BAILIFFS: THE INTERNATIONAL EXPERIENCE

Abstract. In the framework of the article, taking into account the existing developments of scientists in the field of law and public administration, it is determined what is the process of state management of the interaction of bodies of the State Executive Service and private bailiffs, the classification of the system of compulsory enforcement of decisions depending on the number of institutions performing the functions of enforcement. The features of functioning and state management of compulsory enforcement in some states are analyzed. Features and positive aspects of functioning of the centralized (state), decentralized, mixed (combined) system of compulsory execution of decisions are defined.

Particular attention is paid to countries where there is a mixed (combined) system of enforcement (France, Georgia, USA), and which is introduced in Ukraine. The positive aspects that could be helpful in the national model forced performance of the decisions were identified.

The opinion on expediency of the direction of public administration of compulsory execution on stimulation of participants of production of voluntary execution or application of Institute of mediation, introduction of the quota principle of attraction of bailiffs was expressed, as well as on free access of bailiffs to all electronic registers of Ukraine, possibility of record keeping in the sphere of compulsory execution in electronic form, accession to system of bodies of compulsory execution of decisions of such institutions as: fiscal authorities, law enforcement agencies, banks is expressed.

It is noted that the only purpose of all the proposed changes should be to protect and restore the violated rights of individuals and legal entities. It seems that the introduction of a mixed system of enforcement should improve the situation with the execution of court decisions and decisions of other bodies (officials).

Keywords: international experience, public administration, enforcement, mixed system.

Постановка проблеми. Реформування сфери примусового виконання рішень, а також механізмів державного управління взаємодією органів виконавчої системи має спрямувати свій вектор на досвід та напрацювання зарубіжних країн. Правильна інтерпретація такого досвіду дозволить виявити фактори, що послаблюють ефективність державного управління системою примусового виконання рішень в Україні, та визначити шляхи усунення цих недоліків, а переваги впровадити в національну практику.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню міжнародних систем примусового виконання рішень присвячені праці як науковців-правознавців — А. Авторгова, Ф. Бортняка, Є. Мальцева, Н. Шелевера та інших, так і науковців у сфері державного управління — Є. Гришко, С. Шандрук та ін.

Метою статті є дослідження міжнародного досвіду державного управління взаємодією органів державної виконавчої служби та приватних виконавців, виокремлення найефективніших аспектів, які можна буде використати в національній системі, з урахуванням соціально-економічних, географічних, ідеологічних та інших факторів нашої країни.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи міжнародний досвід державного управління взаємодією органів державної виконавчої служби та приватних виконавців наведемо, насамперед, визначення цього поняття.

І. Письменний вказує, що це участь у спільній діяльності суб'єктів управління у процесі досягнення суспільно необхідних цілей. При

соціальній взаємодії відбувається взаємовплив та взаємозумовленість окремих соціальних явищ, унаслідок чого вони змінюються, доповнюють один одного і формують єдину цілісну соціальну систему [3, с. 82]. Ю. Кравченко розуміє це явище як форму зв'язку елементів системи, за допомогою якої вони, взаємодоповнюючи один одного, створюють умови для успішного функціонування всієї системи загалом [7, с. 500]. На підставі наведених визначень, розуміємо під державним управлінням взаємодією органів державної виконавчої служби (державних виконавців) і приватних виконавців, зв'язок відносно незалежних між собою суб'єктів, у процесі якого, доповнюючи один одного, вони створюють умови для своєчасного, повного і неупередженого виконання рішень, примусове виконання яких передбачено законом, забезпечуючи тим самим успішне функціонування всієї системи загалом.

Системи примусового виконання рішень можуть бути класифіковані за різними критеріями. Якщо критерієм класифікації вважати кількість інституцій, які здійснюють функції примусового виконання, то можна виділити три системи, які функціонують у таких країнах:

- централізована (державна або публічна) — Білорусь, Швеція, Фінляндія, Іспанія, Німеччина, Данія та ін.;

- децентралізована — у Литві, Бельгії, Нідерландах, Люксембурзі, Естонії та ін.;

- змішана (комбінована) — Казахстан, Польща, Великобританія та Північна Ірландія, США, Болгарія,

Франція, Чеська Республіка, Канада, Греція, Угорщина, Грузія та ін.

Перехід від публічної до комбінованої системи державного управління спостерігаємо і в Україні. Наголошено, що представлена класифікація є дещо умовною та застарілою, у чистому вигляді систем примусового виконання вже майже не існує.

Так, для централізованих систем державного управління примусовим виконанням характерна, як вказує В. О. Селезньов, наявність єдиного державного органу примусового виконання; наявність механізму правового регулювання процесу виконання судових актів та актів інших органів, установленого законодавством [6, с. 112]. Особи, які займаються примусовим виконанням за такої системи, мають статус державного службовця з відповідними правами, обов'язками та гарантіями. І не обов'язково, щоб цей орган належав до системи органів виконавчої влади, якщо у Швеції Національне виконавче агентство, що забезпечує виконання судових та інших рішень, відноситься до системи органів виконавчої влади (знаходиться під наглядом Міністерства фінансів), то в Австрії, Іспанії і Данії, наприклад, виконавчим провадженням займаються суди. Позитивним фактом, на нашу думку, є наявність у Швеції спеціального акта, який регламентує процедуру виконавчого провадження, а саме — Виконавчого Кодексу. У Білорусі це вже дві структури: судові виконавці загальних судів (мають подвійне підпорядкування — судам та опосередковано Міністерству юстиції Білорусі через територіальні управління юстиції) та Служба судо-

вих виконавців господарських судів, яка підпорядкована суду.

Цікавим є досвід державного управління виконавчим провадженням у Німеччині, яке регламентоване Цивільно-процесуальним кодексом Німеччини. Виконання рішень здійснюється на рівні того суду, на території якого необхідно провести виконавчі дії та є державною функцією. Тобто Німеччина має централізовану систему примусового виконання рішень. Виконавче провадження здійснюють реєстратори суду (державні службовці, при цьому суб'єкти незалежної професійної діяльності, які діють за власний рахунок та несуть персональну відповідальність). Діяльність є законною за наявності спеціального сертифікату ("ліцензії").

Судові виконавці мають можливість: арештовувати майно боржника з подальшим продажем на торгах; арештовувати рахунки; заклопотанням боржника відстрочити реалізацію арештованого майна на рік, якщо боржник зобов'язується виплатити борг протягом цього строку. Цікавим є той факт, що рішення суду про стягнення боргу в Німеччині є дійсним упродовж тридцяти років.

Позитивний досвід: взаємна довіра між виконавцем та учасниками виконавчого провадження, можливість виконавця самостійно надати відстрочку боржнику, здійснити стягнення по частинах; перебування виконавців під захистом суду, що суттєво підвищує їх авторитет та надає більшу кількість інструментів для виконання обов'язків; квотовий принцип залучення виконавців.

Існування децентралізованих систем управління передбачає делегу-

вання державою повноважень щодо примусового виконання недержавним організаціям та приватним особам. Так, у Нідерландах та Бельгії повноваження делеговані приватним приставам, які здійснюють професійну незалежну діяльність, конкуруючи між собою. У Литві приватні пристави виконують судові та інші рішення. Серед додаткових механізмів впливу на боржника у Литві запроваджено кримінальну відповідальність, а також систему штрафів.

“Приватною” є система примусового виконання і в Естонії. У цій державі судовий виконавець незалежна особа, яка діє від свого імені та несе персональну відповідальність. Ця особа не є ні приватним підприємцем, ні державним службовцем [1, с. 11]. Міністерство юстиції Естонії як орган державного управління здійснює лише організаційне керівництво та координацію діяльності судових виконавців.

Отже, за даної системи виконавці не є державними службовцями, а функціонують за наявності ліцензії. При цьому приватна система виконання рішень також передбачає державне регулювання професійної діяльності приватних виконавців, зокрема, щодо доступу до професії, визначення компетенції, встановлення правил діяльності тощо, однак за обсягом та змістом контроль є значно обмеженим.

Комбінована система виконання рішень — поєднання в різних варіаціях ознак двох попередніх видів систем примусового виконання.

Безумовно, досвід країн, які перейшли до комбінованої системи державного управління примусовим

виконанням, з огляду на реформи в Україні, потребують більш детального вивчення та осмислення.

Почнемо із французької моделі управління органами примусового виконання, яка витоками походить ще з ХІХ ст. та істотно відрізняється від інших систем. У Франції система виконання рішень представлена: Міністерством юстиції Франції, державними виконавцями, які займаються стягненням податкових зобов'язань, виконують рішення на користь держави, акти, які приймають адміністративні суди; судовими виконавцями, які діють на рівні місцевих судів і є приватними самозайнятими особами та здійснюють свої повноваження на підставі ліцензії [8, с. 250]. Правовий статус останніх поєднує у собі ознаки державного (міністерського) службовця (публічно-правовий характер), приватного підприємця та спеціаліста з правових питань.

У судового виконавця Франції наявним має бути: висновок про професійну придатність, який готує прокуратура відповідного територіального округу та Департаментська (регіональна) палата. Основні функції Департаментської (регіональної) палати зводяться до забезпечення представництва судових виконавців при органах державної влади та управління, організація професійної підготовки, організація щорічного конгресу примусових виконавців та ін.

Судові виконавці призначаються на посаду наказом Міністра юстиції Франції, а дисциплінарно підпорядковуються прокурорам Республіки [9, с. 31]. Кількість судових виконав-

ців обмежена і регулюється Міністерством юстиції Франції.

Судовий виконавець у Франції уповноважений вчиняти наступні дії: вручає судові та несудові документи відповідним особам; виконує судові рішення від імені держави, застосовуючи одночасно державний примус; складає проекти документів, протоколи з різних питань судочинства, що мають статус доказів; надає юридичні консультації; має можливість в окремих випадках управляти майном боржника; можуть встановлювати факти, які надалі вже не потребують доказів у суді, здійснюючи свої повноваження, дія є або персонально або у складі об'єднання [8, с. 250]. Судовий виконавець може бути притягнутий до кримінальної, цивільної, дисциплінарної відповідальності за юридичні наслідки своїх дій. Оплата праці виконавця здійснюється не державою, а зацікавленою особою.

Позитивний досвід: оплата праці виконавця здійснюється не державою, а зацікавленою особою, а це передумови зацікавленості виконавця, конкурентної взаємодії, безперервного підвищення професіоналізму, професійної етики виконавців; доволі рідко застосовуються заходи примусового виконання судових рішень щодо боржників завдяки процедурі медіації, небажанні публічного розголосу; держава встановлює тарифи на послуги виконавців, а це мінімізує випадки зловживань з боку останніх.

Більш подібною до національної є реформа системи примусового виконання Грузії. У 2000 р. було створено департамент виконання у складі Міністерства юстиції Грузії. До нього перейшли судові виконавці, які до

цього працювали при судах. У 2008 р. цей департамент було реорганізовано в самостійний орган, який отримав назву “Національне бюро виконання” (НБВ) (за аналогією з Департаментом державної виконавчої служби України). Наступного року в Грузії була проведена реорганізація виконавчої влади та запроваджено інститут приватного виконання.

Отже, система органів державного управління примусовим виконанням представлена: Міністерством юстиції Грузії; НБВ — юридичною особою публічного права, яка заснована Міністерством юстиції Грузії, підконтрольна Міністерству юстиції та органам судової влади. При цьому НБВ є автономною у питаннях матеріально-технічного забезпечення, управління персоналом, оперативної діяльності. НБВ діє у складі Тбіліського бюро виконання та 8 територіальних Виконавчих бюро. Також до складу НБВ входить Управління виконавчої поліції.

Приватні виконавці, за аналогією із Францією, є і виконавцями, і юридичними консультантами. Контроль за діяльністю приватних виконавців здійснює Міністерство юстиції Грузії, в складі якого діє Генеральна інспекція виконання рішень.

Позитивний досвід: вільний доступ персоналу НБВ до спеціальної комп'ютерної системи, яка охоплює діловодство, виготовлення процесуальних документів та реєстр виконавчих проваджень і надає доступ до всіх електронних реєстрів Грузії. У цій державі функціонує реєстр соціально незахищених осіб, які мають низький рівень доходів. За наявності боржника в цьому реєстрі

виконавче провадження щодо нього зупиняється; створення на базі НБВ поліції виконання; приєднання до системи органів примусового виконання рішень інституцій, які вкрай ефективно впливають на результат провадження: Національного банку Грузії; ведення діловодства у сфері примусового виконання виключно в електронній формі [2]; застосування медіації у всіх можливих випадках; вчинення багатьох виконавчих дій без отримання на це дозволу суду.

Цікавим є те, що приватний виконавець у Грузії має право суміщати свою діяльність із будь-якої іншою оплачуваною роботою або підприємницькою діяльністю.

Незважаючи на ефективну роботу як приватних, так і державних виконавців, про що свідчать мільйони доларів США, що надходять в бюджет країни, у Грузії триває подальше реформування цієї системи та прийняття у перспективі Виконавчого кодексу Грузії.

Систему державного управління примусовим виконанням у Латвії відносимо до змішаної.

Державне управління взаємодією інституцій примусового виконання у цій країні здійснюється наступним чином: виконання рішень у державі здійснюється присяжними судовими виконавцями, які підпорядковані Раді присяжних судових виконавців, яка діє у складі Міністерства юстиції. Даний орган виконує представницькі та наглядові функції присяжних судових виконавців. Водночас присяжні судові виконавці є особами, які входять до складу судової системи та підкорюються лише закону. Оплату праці судових виконавців

затверджує Кабінет Міністрів Латвії, погоджує Міністр юстиції. Отже, контроль за діяльністю присяжних судових виконавців здійснюється як з боку судової, так і виконавчої влади, що є позитивним, на нашу думку, досвідом.

Судовий виконавець у Латвії прирівнюється до державних посадових осіб, тому прибутки таких осіб підлягають декларуванню. Виконавців перевіряє податкова інспекція, відділ боротьби з корупцією.

Серед “стандартних” заходів примусового виконання (звернення стягнення на майно боржника (рухоме та нерухоме), звернення стягнення на доходи боржника (заробітна платня, вклади тощо); виконання рішення суду в натурі), крім цього, виконавці уповноважені порушувати процедуру притягнення боржника до відповідальності. В Латвії у вихідні та святкові дні виконавчі дії вчиняються у невідкладних випадках. Примусове виконання призупиняється з 24 до 6 години ранку, що є позитивним з огляду додержання конституційних прав і свобод громадян.

Позитивний досвід: державою встановлені тарифи на послуги виконавців; виконавці знаходяться одночасно під захистом суду і органів виконавчої влади; квотний принцип залучення виконавців.

У США відсутня єдина система державного управління примусовим виконанням. Порядок примусового виконання рішень судів та інших органів у США врегульовано на федеральному рівні — Федеральними правилами цивільного судочинства. Однак кожний конкретний штат має власні правила цивільного судочин-

ства, тому питання щодо визнання та виконання на території штату рішення іншого штату провадиться у позовному порядку [4].

Примусове виконання рішень судів та інших органів у США можуть здійснювати такі органи, як Федеральна служба Маршалів, яка є координатором маршалів у федеративних суб'єктах (виконує особливо складні та важливі рішення). Цікаво, що зазначена Служба є впливовим правоохоронним органом держави у складі Міністерства юстиції. Маршали та їх помічники забезпечують примусове виконання переважно за рішеннями судів федеральної ланки або (за дорученням суду) за іншими особливо складними та важливими рішеннями; Служба шерифів здійснює примусове виконання рішень судів штатів. Шериф — це державний службовець, виборна посадова особа, основними функціями якого є підтримання громадського порядку на території певної громади, дорожнє патрулювання, затримання правопорушників, проведення оперативно-розшукової діяльності тощо, тобто суто функції поліції. Шериф обирається на обмежений строк, з правом переобрання, має штат власних помічників [5].

Крім того, в окремих штатах виконанням можуть займатися: 1) констеблі — штатні працівники суду, підлеглі суддям та судовим приставам; 2) служба судових виконавців окружної судової ради, яка здійснює здебільшого адміністративні функції і виконує окремі категорії рішень, наприклад, рішення про недопущення дискримінації за ознаками статі; 3) юридичні агенції зі стягнення —

недержавні агенції, що здійснюють неформальний тиск на боржників. Основний засіб вчинення певного тиску на боржника — це письмові звернення до останнього стосовно початку правових дій проти боржника. Такі агенції діють на підставі ліцензії і нерідко мають у штаті не лише адвокатів, а й приватних сищиків. Оскільки раніше в практиці таких агенцій часто траплялися зловживання, федеральне законодавство та державні структури зараз ретельно контролюють їх діяльність. Майже 75 % рішень судів виконується шляхом відшкодування збитків страховими компаніями [8, с. 255].

Більший масив проваджень виконують шерифи та їхні заступники, судові пристави-виконавці, а також приватні юридичні агентства. Державні органи, що відповідають за виконання, використовуються там, де існує небезпека виникнення фізичного конфлікту або безладу. Так, інститут маршалів, Маршальська служба є впливовим правоохоронним органом системи державних закладів.

Позитивний досвід: практика відшкодування збитків страховими компаніями; тісна взаємодія з правоохоронними структурами.

Висновки. Отже, досвід, який, на нашу думку, можна було б запровадити в національну систему:

- стимулювати учасників провадження до добровільного виконання або, як варіант, застосування інституту медіації, що буде і економічно вигідно, і скоротить час на провадження виконавчих дій;

- запровадити в Україні квотовий принцип залучення виконавців;

– встановити тарифи на послуги виконавців з метою мінімізації випадків зловживань з боку останніх;

– запровадити вільний доступ спочатку державних, надалі приватних виконавців всіх електронних реєстрів України;

– приєднати до системи органів примусового виконання рішень інституції, які вкрай ефективно впливають на результат провадження, зокрема, фіскальні органи, поліцію реагування (Грузія), банки;

– досить ефективним було б ведення діловодства у сфері примусового виконання в електронній формі.

Зрозуміло, що робити це необхідно з урахуванням соціально-економічних, географічних, демографічних, ідеологічних, освітньо-культурних та інших факторів, притаманних нашій державі. При цьому єдиною метою усіх цих перетворень у сфері державного управління взаємодією органів державної виконавчої служби та приватних виконавців має бути захист і відновлення порушених прав фізичних та юридичних осіб. Міжнародний досвід доводить (Франція, Латвія), що приватні судові виконавці працюють значно ефективніше, ніж державні. Тому вважаємо, що впровадження змішаної системи примусового виконання поступово покращить ситуацію з виконанням рішень суду та рішень інших органів (посадових осіб).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Авторгов А.* Приватний судовий виконавець. Естонський досвід / А. Авторгов // Юрид. газ. — 2004. — № 11 (23). — С. 11–12.

2. *Досвід Грузії у сфері виконання судових рішень* [Електроний ресурс]. — Режим доступу: <http://vse.media/dosvid-gruziyi-u-sferi-vikonannya-sudovih-rishen/>
3. *Енциклопедичний словник з державного управління* / [уклад.: Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.] ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. — К. : НАДУ, 2010. — 820 с.
4. *Колонтаевская И. О.* Подготовка сотрудников правоохранительных органов в США / И. О. Колонтаевская, Г. Н. Цепкое // Деятельность правоохранительных органов зарубежных стран: сб. материалов. — М., 2001. — Вып. 1. — С. 157–160.
5. *Кононов О. В.* Судебные приставы: вчера, сегодня, завтра / О. В. Кононов, Ю. Г. Кокарев // Гос-во и право. — 1999. — № 1. — С. 74–79.
6. *Селезнев В. А.* Исполнительное производство в зарубежных странах: организационно-правовой аспект / В. А. Селезнев // Журн. зарубежного законодательства и сравнительного правоведения. — 2010. — № 4 (23). — С. 111–117.
7. *Теорія управління органами внутрішніх справ : підручник* / [за ред. канд. юрид. наук Ю. Ф. Кравченка]. — К. : Нац. акад. внутр. справ України, 1999. — 702 с.
8. *Фіолевський Д. П.* Державна виконавча служба в Україні: навч. посіб. / Д. П. Фіолевський, С. Ю. Лобанцев, Є. І. Мезенцев. — К.: Алерта, 2004. — 564 с.
9. *Халішхов В. М.* Зарубіжний досвід діяльності інституту приватного виконавця // Порівняльно-аналітичне право. — 2016. — № 5. — С. 30–33.

REFERENCES

1. *Avtorhov A.* (2004), "Private court executor. Estonian experience", *Yurydychna hazeta*, vol. 11 (23), p. 11–12.

2. *Vse. Media* (2017), "Georgian experience in the execution of court decisions", available at: <http://vse.media/dosvid-gruziyi-u-sferi-vikonannya-sudovih-rishen/> (Accessed 9 August 2018).
3. *Surmin Yu. P., Bakumenko V. D., Mykhnenko A. M.* (2010), *Entsyklopedychnyj slovnyk z derzhavnoho upravlinnia* [Encyclopedic Dictionary of Public Administration], Natsional'na Akademiia derzhavnoho upravlinnia, Kyiv, Ukraine.
4. *Kolontaevskaja I. O., Cepkoe G. N.* (2001), "Training of Law Enforcement Officials in the USA", *Sbornik materialov mezhdunarodnoj konferencii* [Sbornik materialov mezhdunarodnoj konferencii], *Dejatel'nost' pravoohranitel'nyh organov zarubezhnyh stran* [Activities of law enforcement bodies of foreign countries], Moscow, Russia, p. 157–160.
5. *Kononov O. V., Kokarev Ju. G.* (1999), "Bailiffs: yesterday, today, tomorrow", *Gosudarstvo i pravo*, vol. 1, p. 74–79.
6. *Seleznev V. A.* (2010), "Executive production in foreign countries: the organizational and legal aspect", *Zhurnal zarubezhnogo zakonodatel'stva i sravnitel'nogo pravovedeniia*, vol. 4, p. 111–117.
7. *Kravchenko Yu. F.* (1999), *Teoriia upravlinnia orhanamy vnutrishnikh sprav* [The theory of management of internal affairs], Natsional'na akademiia vnutrishnikh sprav Ukrainy, Kyiv, Ukraine.
8. *Fiolevs'kyj D. P., Lobantsev S. Yu., Mieziatsev Ye. I.* (2004), *Derzhavna vykonavcha sluzhba v Ukraini* [State Bailiffs Service in Ukraine], *Alerta*, Kyiv, Ukraine.
9. *Khalishkhov V. M.* (2016), "Foreign experience of the Institute of Private Executor", *Porivnial'no-analitychne pravo*, vol. 5, p. 30–33.